

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē sundarakāṇḍē

॥ pañcatriṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ pañcatriṁśaḥ sargaḥ ॥

sītayā prṣṭēna hanumatā śrīrāmasya śārīrikalakṣaṇānām
guṇānām ca varṇanaṁ naravānaramaitrīprasaṅgaṁ
śrāvayitvā sītāyā manasi svakīyaviśvāsasyōtpādanaṁ ca
tām tu rāmakathāṁ śrutvā
vaidēhī vānararṣabhāt |
uvāca vacanaṁ sāntva -
midam madhurayā girā ॥ 5.35.1 ॥

kva tē rāmēṇa saṁsargaḥ
katham jānāsi lakṣmaṇam |
vānarāṇām narāṇām ca
kathamāsīt samāgamaḥ ॥ 5.35.2 ॥

yāni rāmasya cihnāni
lakṣmaṇasya ca vānara |
tāni bhūyaḥ samācakṣva
na mām śōkaḥ samāviśēt ॥ 5.35.3 ॥

kīdrśam tasya saṁsthānaṁ
rūpaṁ tasya ca kīdrśam |
kathamūrū katham bāhū
lakṣmaṇasya ca śaṁsa mē ॥ 5.35.4 ॥

ēvamuktastu vaidēhyā
 hanūmān mārutātmajaḥ |
 tatō rāmaṃ yathātattva -
 mākhyātumupacakramē || 5.35.5 ||

jānantī bata diṣṭyā māṃ
 vaidēhi pariprcchasi |
 bhartuḥ kamalapatrākṣi
 saṃsthānaṃ lakṣmaṇasya ca || 5.35.6 ||

yāni rāmasya cihnāni
 lakṣmaṇasya ca yāni vai |
 lakṣitāni viśālākṣi
 vadataḥ śṛṇu tāni mē || 5.35.7 ||

rāmaḥ kamalapatrākṣaḥ
 pūrṇacandranibhānanaḥ |
 rūpadākṣiṇyasampannaḥ
 prasūtō janakātmajē || 5.35.8 ||

tējasā”dityasaṅkāśaḥ
 kṣamayā pṛthivīsamaḥ |
 bṛhaspatīsamō buddhyā
 yaśasā vāsavōpamaḥ || 5.35.9 ||

rakṣitā jīvalōkasya
 svajanasya ca rakṣitā |
 rakṣitā svasya vṛttasya
 dharmasya ca parantapaḥ || 5.35.10 ||

rāmō bhāmini lōkasya
 cāturvarṇyasya rakṣitā |
 maryādānāṃ ca lōkasya
 kartā kārāyitā ca saḥ || 5.35.11 ||

arciṣmānarcitō'tyartham
 brahmacaryavratē sthitaḥ |
 sādḥūnāmupakārajñāḥ
 pracārajñāśca karmaṇām || 5.35.12 ||

rājanītyāṃ vinītaśca
 brāhmaṇānāmupāsakaḥ |
 jñānavān śīlasampannō
 vinītaśca parantapaḥ || 5.35.13 ||

yajurvēdavinītaśca
 vēdavidbhiḥ supūjitaḥ |
 dhanurvēdē ca vēdē ca
 vēdāṅgēṣu ca niṣṭhitaḥ || 5.35.14 ||

vipulāṃsō mahābāhuḥ
 kambugrīvaḥ śubhānanaḥ |
 gūḍhajatruḥ sutāmrākṣō
 rāmō nāma janaiḥ śrutaḥ || 5.35.15 ||

dundubhisvananirghōṣaḥ
 snigdhaveṇyaḥ pratāpavān |
 samaśca suvibhaktāṅgō
 varṇam śyāmam samāśritaḥ || 5.35.16 ||

tristhirastrupralambaśca
 trisamastriṣu cōnnataḥ |
 tritāmrastriṣu ca snigdhō
 gambhīrastriṣu nityaśaḥ || 5.35.17 ||

trivalīmāṃstryavanata -
 ścaturvyaṅgastrīśīrṣavān |
 catuṣkalaścaturlēkha -
 ścatuṣkiṣkuścatuḥ samaḥ || 5.35.18 ||

caturdaśasamadvandva -
 ścaturdaṃṣṭraścaturgatiḥ |
 mahōṣṭhahanunāsaśca
 pañcasnigdhō'ṣṭavaṃśavān || 5.35.19 ||

daśapadmō daśabr̥hat
 tribhirvyāptō dviśuklavān |
 ṣaḍunnatō navatanu -
 strībhīrvyāpnōti rāghavaḥ || 5.35.20 ||

satyadharmarataḥ śrīmān
 saṅgrahānugrahē rataḥ |
 dēśakālavibhāgajñāḥ
 sarvalōkapriyaṃvadaḥ || 5.35.21 ||

bhrātā cāsyā ca vaimātraḥ
 saumitrirāmitaprabhaḥ |
 anurāgēṇa rūpēṇa
 guṇaiścāpi tathāvidhaḥ || 5.35.22 ||

sa suvarṇacchaviḥ śrīmān
 rāmaḥ śyāmō mahāyaśāḥ |
 tāvubhau naraśārdūlau
 tvaddarśanakṛtōtsavau || 5.35.23 ||

vicinvantau mahīm kṛtsnā -
 masmābhiḥ saha saṅgatau |
 tvāmēva mārgamāṇau tau
 vicarantau vasundharām || 5.35.24 ||

dadarśaturmṛgapatiṃ
 pūrvajēnāvarōpitam |
 ṛṣyamūkasya mūlē tu
 bahupādapasaṅkulē || 5.35.25 ||

bhrāturbhayārtamāsīnam
 sugrīvaṃ priyadarśanam |
 vayaṃ ca harirājaṃ taṃ
 sugrīvaṃ satyasaṅgaram || 5.35.26 ||

paricaryāmahē rājyāt
 pūrvajēnāvarōpitam |
 tatastau cīravasanau
 dhanuḥpravarapāṇinau || 5.35.27 ||

ṛṣyamūkasya śailasya
 ramyaṃ dēśamupāgatau |
 sa tau dṛṣṭvā naravyāghrau
 dhanvinau vānararṣabhaḥ || 5.35.28 ||

abhiplutō girēstasya
 śikharam bhayamōhitaḥ |
 tataḥ sa śikharē tasmin
 vānarēndrō vyavasthitaḥ || 5.35.29 ||

tayōḥ samīpaṃ māmēva
 prēṣayāmāsa satvaram |
 tāvahaṃ puruṣavyāghrau
 sugrīvavacanāt prabhū || 5.35.30 ||

rūpalakṣaṇasampannau
 kṛtāñjalirupasthitaḥ |
 tau pariññātattvārthau
 mayā prītisamanvitau || 5.35.31 ||

prṣṭhamārōpya taṃ dēśaṃ
 prāpitau puruṣarṣabhau |
 nivēditau ca tattvēna
 sugrīvāya mahātmanē || 5.35.32 ||

tayōranyōnyasambhāṣād
 bhṛśaṃ prītirajāyata |
 tatra tau kīrtisampannau
 harīśvaranarēśvarau || 5.35.33 ||

parasparakṛtāśvāsau
 kathayā pūrvavṛttayā |
 taṃ tataḥ sāntvayāmāsa
 sugrīvaṃ lakṣmaṇāgrajaḥ || 5.35.34 ||

strihētōrvālinā bhrātrā
 nirastaṃ purutējasā |
 tatastvannāśajaṃ śōkaṃ
 rāmasyākliṣṭakarmaṇaḥ || 5.35.35 ||

lakṣmaṇō vānarēndrāya
 sugrīvāya nyavēdayat |
 sa śrutvā vānarēndrastu
 lakṣmaṇēnēritaṃ vacaḥ || 5.35.36 ||

tadāsīnniṣprabhō'tyartham
 grahagrasta ivāṃśumān |
 tatastvadgātraśōbhīni
 rakṣasā hriyamāṇayā || 5.35.37 ||

yānyābharanajālāni
 pātītāni mahītalē |
 tāni sarvāṇi rāmāya
 ānīya hariyūthapāḥ || 5.35.38 ||

saṃhr̥ṣṭā darśayāmāsu -
 rgatiṃ tu na vidustava |
 tāni rāmāya dattāni
 mayaivōpahṛtāni ca || 5.35.39 ||

svanavyantyaavakīrṇāni
 tasmin vihatacētasi |
 tānyaṅkē darśanīyāni
 kṛtvā bahuvīdham tadā || 5.35.40 ||

tēna dēvaparakāśēna
 dēvēna paridēvitam |
 paśyatastāni rudata -
 stāmyataśca punaḥ punaḥ || 5.35.41 ||

prādīpayad dāśarathē -
 stadā śōkahutāśanam || 5.35.42 ||

śāyitaṃ ca ciraṃ tēna
 duḥkhārtēna mahātmanā |
 mayāpi vividhairvākyaiḥ
 kṛcchrādutthāpitaḥ punaḥ || 5.35.43 ||

tāni dṛṣṭvā mahārhanī
 darśayitvā muhurmuḥuḥ |
 rāghavaḥ sahasaumitriḥ
 sugrīvē saṃnyavēśayat || 5.35.44 ||

sa tavādarśanādāryē
 rāghavaḥ paritapyatē |
 mahatā jvalatā nitya -
 magninēvāgniparvataḥ || 5.35.45 ||

tvatkr̥tē tamanidrā ca
 śōkaścintā ca rāghavam |
 tāpayanti mahātmāna -
 magnyagāramivāgnayaḥ || 5.35.46 ||

tavādarśanaśōkēna
 rāghavaḥ paricālyatē |

mahatā bhūmikampēna
mahāniva śilōccayaḥ || 5.35.47 ||

kānanāni suramyāṇi
nadīprasravaṇāni ca |
caran na ratimāpnōti
tvāmapaśyan nṛpātmajē || 5.35.48 ||

sa tvāṃ manujaśārdūlaḥ
kṣipraṃ prāpsyati rāghavaḥ |
samitrabāndhavaṃ hatvā
rāvaṇaṃ janakātmajē || 5.35.49 ||

sahitau rāmasugrīvā -
vubhāvakurutāṃ tadā |
samayaṃ vāliṇaṃ hantaṃ
tava cānvēṣaṇaṃ prati || 5.35.50 ||

tatastābhyāṃ kumārābhyāṃ
vīrābhyāṃ sa harīśvaraḥ |
kiṣkindhāṃ samupāgamyā
vālī yuddhē nipātitaḥ || 5.35.51 ||

tatō nihatya tarasā
rāmō vālinamāhavē |
sarvarkṣaharisaṅghānāṃ
sugrīvamakarōt patim || 5.35.52 ||

rāmasugrīvayōraikyaṃ
dēvyēvaṃ samajāyata |

hanūmantam ca māṃ viddhi
tayōrdūtamupāgatam || 5.35.53 ||

svaṃ rājyaṃ prāpya sugrīvaḥ
svānānīya mahākapīn |
tvadārthaṃ prēṣayāmāsa
diśō daśa mahābalān || 5.35.54 ||

ādiṣṭā vānarēndrēṇa
sugrīvēṇa mahaujaśaḥ |
adrirājapratīkāśaḥ
sarvataḥ prasthitā mahīm || 5.35.55 ||

tatastē mārgamāṇā vai
sugrīvavacanāturāḥ |
caranti vasudhāṃ kṛtsnāṃ
vayamanyē ca vānarāḥ || 5.35.56 ||

aṅgadō nāma lakṣmīvān
vālisūnurmahābalaḥ |
prasthitaḥ kapiśārdūla -
stribhāgabalasaṃvṛtaḥ || 5.35.57 ||

tēṣāṃ nō vipraṇaṣṭānāṃ
vindhyē parvatasattamē |
bhṛśaṃ śōkaparītānā -
mahōrātragaṇā gatāḥ || 5.35.58 ||

tē vayaṃ kāryanairāśyāt
kālasyātikramēṇa ca |

bhayācca kapirājasya
prāṇāṁstyaktumupasthitāḥ || 5.35.59 ||

vicitya giridurgāṇi
nadīprasravaṇāni ca |
anāsādyā padaṁ dēvyāḥ
prāṇāṁstyaktum vyavasthitāḥ || 5.35.60 ||

tatastasya girērmūrdhni
vayaṁ prāyamupāsmahē |
dr̥ṣṭvā prāyōpaviṣṭāṁśca
sarvān vānarapuṅgavān || 5.35.61 ||

bhṛsaṁ śōkārṇavē magnaḥ
paryadēvayadaṅgadaḥ |
tava nāsaṁ ca vaidēhi
vālinaśca tathā vadham || 5.35.62 ||

prāyōpavēśamasmākaṁ
maraṇaṁ ca jaṭāyuṣaḥ |
tēṣāṁ naḥ svāmisandēśā -
nnirāśānāṁ mumūrṣatām || 5.35.63 ||

kāryahētōrihāyātaḥ
śakunirvīryavān mahān |
gṛdhrarājasya sōdaryaḥ
sampātirnāma gṛdhrarāt || 5.35.64 ||

śrutvā bhrātṛvadhaṁ kōpā -
didaṁ vacanamabravīt |

yavīyān kēna mē bhrātā
hataḥ kva ca nipātitaḥ || 5.35.65 ||

ētaḍākhyātumicchāmi
bhavadbhirvānarōttamāḥ |
aṅgadō'kathayat tasya
janasthānē mahadvadham || 5.35.66 ||

rakṣasā bhīmarūpēṇa
tvāmuḍḍiśya yathārthataḥ |
jaṭāyōstu vadham śrutvā
duḥkhitaḥ sō'ruṇātmajaḥ || 5.35.67 ||

tvāmāha sa varārōhē
vasantīm rāvaṇālayē |
tasya tad vacanam śrutvā
sampātēḥ prītivardhanam || 5.35.68 ||

aṅgadapramukhāḥ sarvē
tataḥ prasthāpitā vayam |
vindhyādutthāya samprāptāḥ
sāgarasyāntamuttamam || 5.35.69 ||

tvaddarśanē kṛtōtsāhā
hr̥ṣṭāḥ puṣṭāḥ plavaṅgamāḥ |
aṅgadapramukhāḥ sarvē
vēlōpāntamupāgatāḥ || 5.35.70 ||

cintāṃ jagmuḥ punarbhīmāṃ
tvaddarśanasamutsukāḥ |

athāhaṃ harisainyasya
sāgaram dṛśya sīdataḥ || 5.35.71 ||

vyavadhūya bhayaṃ tīvraṃ
yōjanānāṃ śataṃ plutāḥ |
laṅkā cāpi mayā rātrau
praviṣṭā rākṣasākulā || 5.35.72 ||

rāvaṇasca mayā dṛṣṭa -
stvaṃ ca śōkanipīditā |
ētat tē sarvamākhyātaṃ
yathāvṛttamaninditē || 5.35.73 ||

abhibhāṣasva mām dēvi
dūtō dāśarathērahaṃ |
tanmām rāmakṛtōdyōgaṃ
tvannimittamihāgatam || 5.35.74 ||

sugrīvasacivaṃ dēvi
budhyasva pavanātmajam |
kuśalī tava kākutsthaḥ
sarvaśāstrabhṛtāṃ varaḥ || 5.35.75 ||

gurōrārāadhanē yuktō
lakṣmaṇaḥ śubhalakṣaṇaḥ |
tasya vīryavatō dēvi
bhartustava hitē rataḥ || 5.35.76 ||

ahamēkastu samprāptaḥ
sugrīvavacanādiha |

mayēyamasahāyēna

caratā kāmarūpiṇā || 5.35.77 ||

dakṣiṇā diganukrāntā

tvanmārgavicayaiṣiṇā |

diṣṭyāhaṃ harisainyānām

tvannāśamanuśōcatām || 5.35.78 ||

apanēśyāmi santāpaṃ

tavādhigamaśāsanāt |

diṣṭyā hi na mama vyartham

sāgarasyēha laṅghanam || 5.35.79 ||

prāpsyāmyahamidaṃ dēvi

tvaddarśanakṛtaṃ yaśaḥ |

rāghavaśca mahāvīryaḥ

kṣipraṃ tvāmabhipatsyatē || 5.35.80 ||

saputrabāndhavaṃ hatvā

rāvaṇaṃ rākṣasādhipam |

mālyavān nāma vaidēhi

girīṇāmuttamō giriḥ || 5.35.81 ||

tatō gacchati gōkarṇaṃ

parvataṃ kēsarī hariḥ |

sa ca dēvarṣibhirdiṣṭaḥ

pitā mama mahākapiḥ |

tīrthē nadīpatēḥ puṇyē

śambasādanamuddharan || 5.35.82 ||

yasyāhaṃ hariṇaḥ kṣētrē
 jātō vātēna maithili |
 hanūmāniti vikhyātō
 lōkē svēnaiva karmaṇā || 5.35.83 ||

viśvāsārthaṃ tu vaidēhi
 bharturuktā mayā guṇāḥ |
 acirāt tvāmitō dēvi
 rāghavō nayitā dhruvam || 5.35.84 ||

ēvaṃ viśvāsītā sītā
 hētubhiḥ śōkakarśītā |
 upapannairabhijñānai -
 rdūtaṃ tamadhigacchati || 5.35.85 ||

atulaṃ ca gatā harṣaṃ
 praharṣēṇa tu jānakī |
 nētrābhyāṃ vakrapakṣmābhyāṃ
 mumōcānandajaṃ jalam || 5.35.86 ||

cāru tad vadanaṃ tasyā -
 stāmraśuklāyatēkṣaṇam |
 aśōbhata viśālākṣyā
 rāhumukta ivōḍurāt || 5.35.87 ||

hanūmantaṃ kapim vyaktaṃ
 manyatē nānyathēti sā |
 athōvāca hanūmāṃstā -
 muttaraṃ priyadarśanām || 5.35.88 ||

ētattē sarvamākhyātaṃ
 samāśvasiḥi maithili |
 kiṃ karōmi kathaṃ vā tē
 rōcatē pratiyāmyaham || 5.35.89 ||

hatē'surē saṃyati śambasādanē
 kapīpravīrēṇa maharṣicōdanāt |
 tatō'smi vāyuprabhavō hi maithili
 prabhāvatastatpratimaśca vānaraḥ || 5.35.90 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē
 sundarakāṇḍē pañcatrīṃśaḥ sargaḥ ||